

Omzendbrief betreffende de verwijdering van gespecificeerd risicomateriaal (GRM) in slachthuizen, uitsnijderijen, productievestigingen van gehaktvlees, vleesbereidingen en vleesproducten en vleeswinkels

Referentie	PCCB/S3/1340075	Datum	15/10/2019
Huidige versie	1.7	Van toepassing vanaf	Datum van publicatie
Trefwoorden	GRM - Verwijdering - Slachthuizen, uitsnijderijen, productievestigingen van gehaktvlees, vleesbereidingen en vleesproducten en vleeswinkels		

Opgesteld door	Goedgekeurd door
Wits Julie, attaché	Heymans Jean-François, directeur-generaal a.i.

1. Doel

Deze omzendbrief heeft als doel de vereisten betreffende het verwijderen van gespecificeerd risicomateriaal te verduidelijken, vastgelegd door de Verordeningen (EG) nr. 999/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 houdende vaststelling van voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën en (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en van de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten of afgeleide producten.

Deze omzendbrief vervangt de omzendbrief van 25/04/2008 met referentie PCCB/S2/JHS/JVE/PPS/217975.

2. Toepassingsgebied

Deze omzendbrief betreft de slachtdieren van soorten die gevoelig zijn voor overdraagbare spongiforme encefalopathie (OSE), namelijk:

- runderen, met inbegrip van bizon (bovine spongiforme encefalopathie of BSE);
- schapen en geiten (scrapie).

Worden beschouwd als gespecificeerd risicomateriaal:

- bij runderen geboren en opgefokt in een lidstaat met BSE-status “verwaarloosbaar BSE-risico” (lijst in bijlage):
 - de schedel, met uitzondering van de onderkaak, met inbegrip van de hersenen en de ogen, alsook het ruggenmerg van dieren ouder dan 12 maanden.

- bij runderen geboren en/of opgefokt in een lidstaat of derde land met “gecontroleerd BSE-risico” of “onbepaald BSE-risico” (lijst in bijlage):
 - de schedel, met uitzondering van de onderkaak, met inbegrip van de hersenen en de ogen, alsook het ruggenmerg van dieren ouder dan 12 maanden;
 - de wervelkolom, met uitzondering van de staartwervels, de doornuitsteeksels en dwarsuitsteeksel van de hals-, borst- en lendenwervels alsook van de crista sacralis mediana en de alae sacrales, maar met inbegrip van de achterwortelganglia van dieren ouder dan 30 maanden;
 - de tonsillen, de laatste vier meter van de dunne darm, de blindedarm en het mesenterium van dieren ongeacht de leeftijd.
- bij schapen en geiten (van alle oorsprong): de schedel, met inbegrip van de hersenen en de ogen en het ruggenmerg van dieren ouder dan 12 maanden of waarbij een van de blijvende snijtanden door het tandvlees is gebroken of waarvan de leeftijd op meer dan twaalf maanden wordt geschat.

Onder toezicht van de officiële dierenarts wordt de leeftijd van de dieren vastgesteld in het slachthuis:

- voor runderen: aan de hand van de geboortedatum die vermeld staat op het paspoort of het «SANITEL»-begeleidingsdocument; niettemin gaat de keurder na of de op deze manier vastgestelde leeftijd overeenstemt met deze die kan worden afgeleid uit het uiterlijk van het dier; bij twijfel onderzoekt hij het gebit;
- voor schapen en geiten: door onderzoek van het gebit, het uiterlijk van het dier of enig ander nuttig geacht middel.

In de andere erkende inrichtingen (alsook in de vleeswinkels die een toelating hebben om de wervelkolom te verwijderen) wordt de leeftijd van de runderen, waarvan het vlees afkomstig is, bepaald via de informatie die wordt verstrekt aan de hand van de verplichte etikettering van het vlees en de begeleidende handelsdocumenten overeenkomstig de beschikkingen van de Verordening (EG) nr. 999/2001.

Om de lijst van weefsels die beschouwd moeten worden als GRM, te bepalen, zal het geboorteland van het rund (ISO-code van het land aangegeven op het oormerk) nagegaan moeten worden.

Worden ook in hun geheel behandeld als GRM:

- de kadavers en karkassen, slachtafval evenals huiden, poten, horens en bloed van runderen, schapen en geiten:
 - die besmet of vermoedelijk besmet zijn met een overdraagbare spongiforme encefalopathie, of daarmee gelijkgesteld;
 - die niet aan de snelle opsporingstest werden onderworpen terwijl die verplicht was;
 - die werden onderworpen aan een snelle TSE-opsporingstest die een ongunstig of twijfelachtig resultaat gaf;
 - waaruit het GRM niet werd verwijderd.
- bij runderen, die door de keurder in beslag genomen werden als « naburige karkassen », meer bepaald het op de slachtlijn onmiddellijk voorafgaand karkas en de twee karkassen onmiddellijk volgend op het karkas waarvan de snelle test ongunstig bleek te zijn.

Gespecificeerd risicomateriaal is categorie 1 - materiaal, zoals bedoeld in de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

3. Referenties

3.1. Wetgeving

Verordening (EG) nr. 999/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 houdende vaststelling van voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën.

Verordening (EG) nr. 178/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2002 tot vaststelling van de algemene beginselen en voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden.

Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002.

Verordening (EU) nr. 142/2011 van de Commissie van 25 februari 2011 tot uitvoering van Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot uitvoering van Richtlijn 97/78/EG van de Raad wat betreft bepaalde monsters en producten die vrijgesteld zijn van veterinaire controles aan de grens krachtens die richtlijn.

Beschikking van de Commissie van 29 juni 2007 tot vaststelling van de BSE-status van lidstaten, derde landen of gebieden daarvan naargelang van hun BSE-risico (2007/453/EG).

Ministerieel besluit van 9 juli 2003 tot vaststelling van de stof om bepaalde niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten te denatureren.

Koninklijk besluit van 30 november 2015 betreffende de hygiëne van levensmiddelen van dierlijke oorsprong.

Koninklijk besluit van 16 januari 2006 tot vaststelling van de nadere regels van de erkenningen, toelatingen en voorafgaande registraties door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

Koninklijk besluit van 13 juli 2014 betreffende levensmiddelenhygiëne

3.2. Andere

Omzendbrief PCCB/S1/CKS/592257 van 10.11.2011 met betrekking tot het handelsdocument voor dierlijke bijproducten niet bestemd voor menselijke consumptie in België: vormvereisten – model.

4. Definities en afkortingen

Particuliere slachting: de slachting van een dier waarvan het vlees bestemd is voor de uitsluitende behoeften van de eigenaar en van zijn gezin.

Schedel: beenderen die de benige schedel vormen.

Mesenterium: het geheel van mesotheliale weefsels waarmee de ingewanden van de spijsvertering vasthangen, met inbegrip van het vet dat het mesenterium omsluit, maar met uitzondering van het omentum minus en het omentum majus.

5. Afhaling van GRM

Het GRM kan of moet, al naargelang het geval, worden verwijderd in de hierna volgende inrichtingen, voor zover deze inrichtingen voldoen aan de voorwaarden:

- Slachthuizen:
 - tonsillen, laatste vier meter van de dunne darm, blindedarm en mesenterium van runderen ongeacht de leeftijd afkomstig van landen met “gecontroleerd BSE-risico” of “onbepaald BSE-risico” (verplicht);
 - het ruggenmerg van runderen, schapen en geiten ouder dan 12 maanden (verplicht);
 - gehele koppen van schapen en geiten ouder dan 12 maanden (verplicht);
 - schedels van runderen ouder dan 12 maanden (geen toelating vereist);
 - benig GRM van de wervelkolom van runderen ouder dan 30 maanden afkomstig van landen met een “gecontroleerd BSE-risico” of “onbepaald BSE-risico” (geen speciale toelating vereist).
- Uitsnijderijen: schedel van runderen ouder dan 12 maanden (mits erkenning voor koppen van runderen ouder dan 12 maanden die gespecificeerd risicomateriaal bevatten) en benig GRM van de wervelkolom van runderen ouder dan 30 maanden afkomstig van landen met “gecontroleerd BSE-risico” of “onbepaald BSE-risico” (geen toelating vereist).
- Productievestigingen van gehaktvlees, vleesbereidingen en vleesproducten: benig GRM afkomstig van de wervelkolom van runderen ouder dan 30 maanden afkomstig van landen met “gecontroleerd BSE-risico” of “onbepaald BSE-risico” (geen toelating vereist).
- Vleeswinkels (slagerij): benig GRM van de wervelkolom van runderen ouder dan 30 maanden afkomstig van landen met “gecontroleerd BSE-risico” of “onbepaald BSE-risico” (mits toelating voor het verwijderen van de wervelkolom in het kader van de maatregelen tegen overdraagbare spongiforme encefalopathieën).

5.1. Verwijderen van de tong, van het vlees van de wangen en gespecificeerd risicomateriaal van de kop

Bij de runderen ouder dan 12 maanden behoren de tong, de onderkaak en de kop- en kauwspieren niet tot het gespecificeerd risicomateriaal. De kop van runderen ouder dan 12 maanden moet evenwel in zijn geheel, met uitzondering van de tong, als gespecificeerd risicomateriaal worden behandeld indien geen gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid:

- om de kauwspieren in het slachthuis te verzamelen, zonder de runderkoppen van de transportband of van de haken te nemen, of om alle kopspieren te verzamelen in een daartoe bestemde en fysiek van de andere delen van de slachtlijn gescheiden ruimte, onder de in deze omzendbrief beschreven voorwaarden in punt 5.6.3.;
- om het kopvlees in een speciaal daartoe erkende uitsnijderij te verzamelen.

Om iedere vorm van verontreiniging door de tongamandelen (tonsilla lingualis) te voorkomen, moet de tong van runderen van alle leeftijden in het slachthuis worden verzameld door middel van een dwarse snede rostraal van de processus lingualis van het basihoïd, met uitzondering van tongen van runderen van oorsprong uit een lidstaat met een verwaarloosbaar BSE-risico. Er moet worden op gelet dat van de aldus losgesneden tong alle amygdalaalweefsel wordt verwijderd.

Het kopvlees van runderen ouder dan 12 maanden moet in het slachthuis zodanig worden verzameld dat een verontreiniging van het vlees met weefsel van het centrale zenuwstelsel wordt voorkomen.

Zowel in de slachthuizen (voor runderen, schapen en geiten) als in speciale erkende uitsnijderijen (voor kopvlees van runderen) is het verboden de ogen en de hersenen uit de kop of uit de schedelbeenderen te verwijderen.

Het verzamelen van kopvlees van runderen ouder dan 12 maanden mag ook volgens de uiteengezette procedure in punt 5.7.4. plaatsvinden in speciaal daarvoor erkende uitsnijderijen, behalve voor koppen van runderen die het voorwerp uitmaakten van een particuliere slachting.

De aanwezigheid van koppen van schapen of geiten ouder dan 12 maanden in een andere inrichting dan een slachthuis is niet toegelaten.

5.2. Gespecificeerd risicomateriaal van de wervelkolom

5.2.1 Ruggenmerg

Het ruggenmerg van runderen, schapen en geiten ouder dan 12 maanden moet worden verwijderd in het slachthuis (opgelet: de dura mater behoort niet tot het gespecificeerd risicomateriaal). Er mogen bijgevolg geen karkassen van runderen, schapen en geiten ouder dan 12 maanden waarin nog ruggenmerg aanwezig is, het slachthuis verlaten.

5.2.2 Benig GRM van de wervelkolom van runderen ouder dan 30 maanden afkomstig van landen met “gecontroleerd BSE-risico” of “onbepaald BSE-risico”

Bij het verwijderen van de doornuitsteeksels en de dwarsuitsteeksels van de halswervels, de borstwervels en de lendenwervels, moet er voldoende ver van het wervellichaam gezaagd worden om insnijdingen in de achterwortelganglia te vermijden.

In principe is uitbenen/uitsnijden in een slachthuis niet toegestaan. De verwijdering van benig GRM uit de wervelkolom van runderen ouder dan 30 maanden afkomstig van landen met een “gecontroleerd BSE-risico” of “onbepaald BSE-risico”, mag evenwel in een slachthuis worden verwijderd indien de inrichting een speciale techniek toepast die tegelijk voldoet aan de eisen in verband met het versnijden van karkassen en het hygiënisch behandelen van het vlees.

De exploitant van een vleeswinkel mag eveneens de wervelkolom van runderen ouder dan 30 maanden (behalve particuliere slachtingen) verwijderen op voorwaarde dat er wordt voldaan aan de volgende voorschriften:

- de exploitant beschikt over een toelating voor het verwijderen van de wervelkolom in het kader van de maatregelen tegen overdraagbare spongiforme encefalopathieën;
- hij registreert vers rundvlees waaraan nog delen van de wervelkolom vastzitten met vermelding van het aantal runderkarkassen of delen daarvan, waarvan de wervelkolom moet worden verwijderd en het aantal runderkarkassen of delen daarvan, waarbij dit niet hoeft te gebeuren;
- hij garandeert een hygiënische werkwijze om zoveel mogelijk besmetting met gespecificeerd risicomateriaal van vlees, werktuigen, uitrusting, lokalen en personen te beperken; daartoe baseert hij zich op de aanbevelingen van de Hoge Gezondheidsraad voor de bescherming van het personeel dat gespecificeerd risicomateriaal behandelt, waarvan een exemplaar aanwezig is in de vleeswinkel;

- de wervelkolom wordt verwijderd vóór de uitstalling met het oog op de verkoop;
- hij verzamelt, denatureert en slaat alle dierlijke bijproducten bedoeld in de Verordening (EG) nr. 1069/2009 op in uitsluitend daartoe bestemde recipiënten; het geheel van de aldus verzamelde dierlijke bijproducten wordt behandeld als categorie 1.

De runderkarkassen of grote stukken van runderkarkassen met inbegrip van de wervelkolom van runderen ouder dan 30 maanden afkomstig van landen met een “gecontroleerd BSE-risico” of “onbepaald BSE-risico” moeten door een duidelijk zichtbare rode strip op het etiket van traceerbaarheid geïdentificeerd worden.

5.3. Gespecificeerd risicomateriaal van het darmkanaal

Gespecificeerd risicomateriaal van het darmkanaal mag alleen worden verwijderd in het slachthuis onder de voorwaarden die zijn vastgelegd in punt 5.5..

5.4. Tonsillen

De tonsillen van runderen van alle leeftijden moeten en mogen alleen worden verwijderd in het slachthuis onder de voorwaarden die zijn vastgelegd in punt 5.5.

5.5. Algemene voorwaarden voor de verwijdering van GRM

Met betrekking tot het verwijderen van gespecificeerd risicomateriaal zijn de volgende vereisten in alle inrichtingen van toepassing:

- naargelang hun productie, het inzamelen ervan in speciaal daartoe bestemde recipiënten die eventueel een kleurcode dragen (voor intracommunautaire handel is zwart vereist), die specifiek is voor het bedoelde gebruik, en waarop het opschrift « Categorie 1 – Uitsluitend geschikt voor verwijdering » is aangebracht;
- het denatureren ervan met behulp van een methyleenblauwoplossing aan 0,5%¹;
- met het oog op de inzameling ervan door een ophaler of vervoerder, worden de rubrieken van het handelsdocument voor traceerbaarheid ingevuld die betrekking hebben op de inrichting die gespecificeerd risicomateriaal produceert.

Er moet in het bijzonder aandacht worden geschonken aan de hygiëne en de kwaliteit van de inzameling van het gespecificeerd risicomateriaal dat volledig moet worden verwijderd. De nodige voorzorgen moeten worden genomen om te vermijden dat de voor menselijke consumptie bestemde producten, de uitrusting en de lokalen worden bevuild of besmet.

De exploitanten van de inrichtingen moeten rekening houden met de « Aanbevelingen van de Hoge Gezondheidsraad aan het personeel van slachthuizen, uitsnijderijen en slagerijen in het kader van overdraagbare spongiforme encefalopathieën » (de lijst is beschikbaar op de website van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu: <https://www.health.belgium.be/nl/advies-7795-13-tse>).

¹ Deze vereiste betreft ook de vleeswinkels maar enkel de slaggers die een toelating hebben om de wervelkolom te verwijderen in het kader van de beschermende maatregelen tegen overdraagbare spongiforme encefalopathieën.

Zeefresten opgevangen in de afvoerkanalen van de lokalen waar GRM wordt verwijderd, moeten als categorie 1-materiaal worden verzameld en verwijderd, overeenkomstig de beschikkingen van de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

5.6. Speciale voorwaarden voor de verwijdering van GRM

5.6.1. Speciale voorwaarden voor de verwijdering van GRM in slachthuizen

Behalve de algemene voorwaarden die hoger werden vermeld, zijn de volgende voorwaarden van toepassing voor het verwijderen van GRM in slachthuizen:

- Het ruggenmerg van runderen, schapen en geiten ouder dan 12 maanden moet zo snel mogelijk na het uitslachten, vóór de post-mortemkeuring, verwijderd worden.
Eén van de volgende technieken moet hiertoe worden aangewend:
 - het ruggenmerg verwijderen na het klieven van het karkas: het gebruik van een schraper samen met een afzuigtoestel wordt dus ten eerste aangeraden;
 - het ruggenmerg samen met de wervels volledig verwijderen zonder het wervelkanaal te openen, bijv. met een zaag met twee evenwijdige bladen of met een cilinderzaag;
 - het ruggenmerg verwijderen door wegzuiging voordat het karkas wordt gekleefd.
- Het gereedschap dat wordt gebruikt om de karkassen te klieven en het ruggenmerg te verwijderen, moet na elk dier worden ontsmet. Aangepaste voorzieningen moeten vermijden dat dergelijk GRM via waterstralen of spatten of anderszins wordt verspreid.

De karkassen van runderen, waarvan het ruggenmerg een GRM is, zijn altijd gespleten; de karkassen van schapen en geiten waarvan het ruggenmerg een GRM is, zijn niet noodzakelijkerwijs gespleten.

Indien de wegzuigtechniek wordt aangewend om bij schapen en geiten ouder dan 12 maanden het ruggenmerg te verwijderen zonder klieven, gaat de keurder geregeld en steekproefsgewijs de efficiëntie van de methode na. Hij laat daartoe een representatief aantal karkassen klieven en gaat na of er geen ruggenmerg aanwezig is.

- Het bijhouden van een speciaal register is verplicht voor het verzenden van de uit te benen gehele koppen naar erkende uitsnijderijen alsook van karkassen en van halve karkassen, kwartieren of deelstukken naar erkende inrichtingen of naar toegelaten vleeswinkels.
- Het meegeven van GRM met een ophaler of vervoerder, met het oog op verwijdering, wordt geregistreerd in overeenstemming met hetgeen bepaald is in de Verordening (EG) nr. 1069/2009.

Runderkoppen die bestemd zijn om te worden vervoerd naar uitsnijderijen die speciaal erkend zijn voor het verzamelen van kopvlees moeten voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de koppen worden tijdens de opslag en het vervoer van het slachthuis naar de speciaal erkende uitsnijderij op een rek geplaatst;
- voordat de koppen van de transportband of de haken worden genomen en op de rekken worden geplaatst, worden de inschotopening in het voorhoofds- en het achterhoofdsgat behoorlijk afgesloten met een ondoordringbare en duurzame stop. Wanneer de hersenstam wordt

bemonsterd met het oog op laboratoriumtests voor het opsporen van BSE, wordt het achterhoofds gat onmiddellijk na de bemonstering afgesloten;

- koppen die niet behoorlijk zijn afgesloten of waarvan de ogen onmiddellijk voor of na het slachten beschadigd of vernietigd werden, of die zodanig beschadigd zijn dat de kop met weefsel van het centrale zenuwstelsel verontreinigd kan zijn, mogen niet naar de speciaal erkende uitsnijderijen vervoerd worden;
- onder toezicht van de keurder stelt de slachthuisexploitant een bemonsteringsplan op dat steunt op een laboratoriumtest voor het aantonen van weefsels van het centrale zenuwstelsel, om na te gaan of de maatregelen ter beperking van verontreiniging naar behoren worden uitgevoerd;
- een keurmerk wordt aangebracht op de koppen waaruit blijkt dat deze geschikt werden verklaard voor menselijke consumptie;
- het register UIT en het commercieel begeleidend handelsdocument van het slachthuis moeten verwijzingen naar het aantal hele uit te benen en uit te snijden koppen bevatten.

5.6.2 Bijzondere voorwaarden betreffende de verwijdering van gespecificeerd risicomateriaal van de wervelkolom in uitsnijderijen, in vleesverwerkende inrichtingen en in vleeswinkels

Behalve de voormelde algemene vereisten zijn de volgende vereisten van toepassing op de verwijdering van benig GRM van de wervelkolom van karkassen en deelstukken ervan, van runderen ouder dan 30 maanden in uitsnijderijen of in lokalen voor het uitbenen en versnijden van vers vlees in inrichtingen voor het vervaardigen van gehakt vlees, vleesbereidingen of vleesproducten en in vleeswinkels:

- de wervels en de achterwortelganglia verkregen bij het uitbenen, moeten worden gedenatureerd en met een ophaler of vervoerder worden meegegeven om te worden verwijderd;
- het meegeven van GRM aan een ophaler of vervoerder, met het oog op verwijdering, wordt geregistreerd in overeenstemming met hetgeen bepaald is in de Verordening (EG) nr. 1069/2009;
- het inkomend register van de inrichting moet de vermelding bevatten van het aantal en het gewicht van de deelstukken van runderen ouder dan 30 maanden waarvan de wervelkolom moet worden verwijderd, alsook de verwijzing naar het overeenstemmend begeleidend handelsdocument dat is opgesteld door het slachthuis of de uitsnijderij van herkomst;
- los van de erkenning als uitsnijderij of vleesverwerkende inrichting is geen enkele specifieke erkenning noch toelating vereist om GRM van de wervelkolom te verwijderen in uitsnijderijen of inrichtingen. Vleeswinkels moeten over een toelating voor het verwijderen van de wervelkolom in het kader van de maatregelen tegen overdraagbare spongiforme encefalopathie beschikken.

5.6.3 Bijzondere voorwaarden betreffende het verzamelen van kopvlees van runderen ouder dan 12 maanden in slachthuizen

Los van de algemene vereisten, gebeurt het verzamelen van kopvlees van runderen ouder dan 12 maanden in slachthuizen overeenkomstig volgende voorwaarden:

- overeenkomstig hetgeen bepaald is in de Verordening (EG) nr. 999/2001, gebeurt het verzamelen in een speciale ruimte die fysiek gescheiden is van de overige delen van de slachtlijn;
- de inschotopening in het voorhoofds- en het achterhoofdsgat moeten afgesloten worden met een ondoordringbare en duurzame stop. Wanneer de hersenstam wordt bemonsterd met het oog op laboratoriumtests voor het opsporen van BSE, wordt het achterhoofdsgat onmiddellijk na de bemonstering afgesloten;
- het kopvlees mag niet worden verzameld van koppen waarvan de ogen onmiddellijk voor of na het slachten werden beschadigd of vernietigd of zodanig beschadigd zijn dat de kop met weefsel van het centrale zenuwstelsel verontreinigd kan zijn;
- er wordt geen kopvlees verzameld van koppen waarvan de inschotopening in het voorhoofds- en het achterhoofdsgat niet behoorlijk afgesloten werden;
- de exploitant stelt specifieke werkvoorschriften op om verontreiniging van het kopvlees tijdens het verzamelen te voorkomen, met name wanneer de stop van het achterhoofdsgat of van de inschotopening in het voorhoofd vernietigd werd of verloren is gegaan of wanneer de ogen tijdens de bewerking beschadigd werden;

5.6.4 Bijzondere voorwaarden betreffende het verzamelen van kopvlees van runderen ouder dan 12 maanden in de uitsnijderijen die daarvoor erkend zijn

Behalve de algemene vereisten van deze omzendbrief zijn de volgende vereisten van toepassing op het uitbenen en het verwijderen van GRM van koppen van runderen ouder dan 12 maanden in speciaal erkende uitsnijderijen.

Om mogelijke verontreiniging uit te sluiten, wordt het kopvlees van runderen ouder dan 12 maanden verzameld in speciaal voor dat doel erkende uitsnijderijen, overeenkomstig de volgende voorwaarden:

- in uitsnijderijen worden alle koppen visueel gecontroleerd op tekenen van verontreiniging of beschadiging alsook op een behoorlijke afsluiting van de inschotopening in het voorhoofds- en het achterhoofdsgat;
- er wordt geen kopvlees verzameld van koppen waarvan de inschotopening in het voorhoofd- en het achterhoofdsgat niet behoorlijk zijn afgesloten, waarvan de ogen beschadigd zijn of die anderszins zodanig beschadigd zijn dat het kopvlees door weefsel van het centrale zenuwstelsel verontreinigd kan zijn. Bovendien, mag er geen vlees worden verzameld van koppen van hetzelfde rek indien er een vermoeden is dat dergelijke koppen aanwezig zijn;
- de exploitant van de uitsnijderij stelt specifieke werkvoorschriften op om verontreiniging van het vlees tijdens het vervoer of het verzamelen te voorkomen, met name wanneer de stop vernietigd werd of verloren is gegaan of wanneer de ogen tijdens het vervoer of het verzamelen beschadigd werden;
- onder toezicht van de officiële dierenarts stelt de exploitant van de uitsnijderij een bemonsteringsplan op, dat steunt op een laboratoriumtest voor het opsporen van weefsel van het centrale zenuwstelsel en past het toe om na te gaan of de maatregelen ter beperking van de verontreiniging op efficiënte wijze worden uitgevoerd;

- de schedels, met inbegrip van de ogen en de hersenen, die werden uitgebeend, moeten worden gedenatureerd en met een ophaler of vervoerder worden meegegeven om te worden verwijderd;
- het meegeven van GRM aan een ophaler of vervoerder, met het oog op verwijdering, wordt geregistreerd in overeenstemming met hetgeen bepaald is in de Verordening (EG) nr. 1069/2009;
- in het inkomend register van de uitsnijderij moet het aantal uit te benen of uit te snijden gehele koppen worden vermeld alsook de verwijzing naar het overeenstemmend begeleidend handelsdocument dat is opgemaakt door het slachthuis van herkomst.

De lijst van de uitsnijderijen met een speciale erkenning voor het verzamelen van kopvlees van runderen ouder dan 12 maanden is beschikbaar op de website van het Agentschap.

5.6.5 Speciale voorwaarden voor koelhuizen

De inkomende en uitgaande registers moeten de vermelding bevatten van het aantal en het gewicht van de karkassen of deelstukken van karkassen van runderen ouder dan 30 maanden waarvan de wervelkolom moet worden verwijderd, alsook de verwijzing naar het overeenstemmend begeleidend handelsdocument dat is opgesteld door de inrichting van herkomst.

5.7 Opslag van GRM

In afwachting dat ze meegegeven worden met een ophaler of een vervoerder, moeten de gespecificeerde risicomaterialen opgeslagen worden in speciale recipiënten onder de verantwoordelijkheid van de exploitant van de inrichting waar ze geproduceerd werden. Die recipiënten moeten lekvrij en hermetisch afgesloten zijn, bestaan uit corrosiebestendig materiaal, voorzien van een deksel en een afsluitsysteem dat onbevoegden belet er iets uit te halen en met in goed leesbare letters de vermelding "Categorie 1 – Uitsluitend voor verwijdering". Die recipiënten kunnen eventueel een kleurcode dragen, die specifiek is voor het voorziene gebruik (voor intracommunautaire handel is zwart vereist).

Die recipiënten worden zelf bij voorkeur opgeslagen:

- in slachthuizen: in een gekoeld lokaal dat op slot gedaan kan worden, bestemd voor het opslaan van producten die ongeschikt verklaard zijn voor menselijke consumptie of schadelijk verklaard zijn of in gesloten recipiënten die zich buiten de inrichting bevinden (silo's, gesloten containers);
- in uitsnijderijen en verwerkingsinrichtingen: als hun overvloed het nodig maakt of als ze niet verzameld worden op het einde van elke werkdag, in een lokaal dat op slot gedaan kan worden.

De controle van de toegang naar die recipiënten of lokalen valt onder de verantwoordelijkheid van de exploitant die ook rekening moet houden met de gewestelijke of andere reglementaire bepalingen inzake afval.

6 Bijlagen

Lijst van landen met BSE-status "verwaarloosbaar BSE-risico", met "gecontroleerd BSE-risico" en "onbepaald BSE-risico".

7 Overzicht van de revisies

Overzicht van de revisies van de omzendbrief		
Versie	Van toepassing vanaf	Redenen en omvang van de revisie
1.0	12/01/2016	Originele versie
1.1	30/05/2016	Aanpassing van de lijst van landen of gebieden in bijlage
1.2	28/07/2016	Aanpassing van de lijst van landen of gebieden in bijlage
1.3	10/01/2017	Publicatie van Verordening (EU) 2016/1396
1.4	03/10/2017	Aanpassing van de lijst van landen of gebieden als bijlage
1.5	14/11/2018	Publicatie van Verordening (EU) 2018/969
1.6	17/12/2018	Opheffing van milt, ileum en tonsillen van schapen en geiten die niet als GRM worden beschouwd
1.7	Datum van publicatie	Geen speciale toelating vereist om wervelkolom te verwijderen van runderen ouder dan 30 maanden in slachthuizen